

יומא פו

משה שווערד

1. תוספת יום הכיפורים מסכת יומא דף פו עמוד א

גמרא. ועל ל"ת לא ורמינהו כו' לא תשא וכל דמי ליה. איכא למידק לפי תירוץ זה אמאי נקט חוץ מלא תשא נימא חוץ מלא תעשה גמור [1] יש לומר דנקט חוץ מלא תשא לאשמועינן דמדכתיב גבי לא תשא לא ינקה שמעינן דבאיסור לאוין אין תשובה מכפרת לחוד [2] אי נמי נקט לא תשא משום חדושה דאף על גב דלא עביד מעשה דעקימת שפתים לא חשיב מעשה כדאיתא פ"ג דשבועות (דף כא) אפ"ה אין תשובה לחודה מועלת וכ"ש שאר לאוין דאית בהו מעשה אין תשובה לחוד מכפרת ודוק:

2. ספר בנייהו בן יהוידע על יומא דף פו/א

שם עבר על לא תעשה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר. ... ונ"ל כל תולין דנקיט הכא הכונה הוא שאין נמחקים העונות וגם אין מצטרפין עם שאר עונות של העולם שיצטרך להיות בכף הזכויות כנגדם ובוזה נתרצה קושית העולם בחלוקה דתשובה ויום הכפורים תולין ויסורין ממרקין דמה שאמרו תולין הוא באופן זה:

3. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ד

יא ואם עבר אדם על כריתות ועל מיתות בית דין ועשה תשובה אחרי כי לא נרצה העון בלי יסורים, כי התשובה תולה ויסורים ממרקים, יכין לבו לעשות מצוות המגינות מן היסורים כמו מצות הצדקה, כי היא מצלת גם מן המות, שנאמר (משלי י, ב): "וצדקה תציל ממות", ומי שאין לו ממון לעשות צדקה - ידבר טוב על העני, ויהיה לו לפה לבקש אחרים להיטיב עמו. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא ט, א): גדול המעשה יותר מן העושה.

וכן יעסוק במצוות גמילות חסדים לעזור את חבירו בעצמו והשתדלותו, ... כי המפייסו בדברים גדול מן הנותן צדקה. וכן יעסוק במצוות בקור חולים וקבורת מתים ותנחומי אבלים ולשמח חתן וכלה, כי כל אלה מדרכי החסד, וכנגד כולן מצות תלמוד תורה לשם שמים. וכל המועצות שזכרנו הן בכלל מה שאמר שלמה המלך עליו השלום (משלי טז, א): "בחסד ואמת יכופר עון", כי קנין התורה נקרא קנין האמת, כמו שאמר (משלי כג, כג): "אמת קנה ואל תמכור", ונאמר (תהלים קיט, קמב): "ותורתך אמת".

ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ויקרא רבה קדושים כה, א): "עץ חיים היא למחזיקים בה" (משלי ג, יח) - עבר אדם על כריתות או מיתות בית דין, אם היה רגיל לקרוא פרק אחד ביום יקרא שני פרקים, אם היה רגיל לקרוא פרשה אחת יקרא שתי פרשיות. ומשני פנים תגן עליו התורה מן היסורים: האחת - כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (קדושין לא, ב): תלמוד תורה כנגד כלם. והשנית - כי ישית עמלו בתורה וטרחהו בה ואשר תדד שנתו מעיניו יעלה במקום יסורים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צט, ב): כל הגופים לעמל יולדו, אשרי מי שהיגיעה שלו בתורה! ואמרו (שם כו, ב): למה נקרא שמה תושיה? שמתשת כחו של אדם.

יב וכן ישים במקום יסורים צומות ותעניות והורדת דמעות ומניעת נפשו מן התענוגים... ואם תמצא את החוטא תלאה ותקרה אותו צרה ויצדיק עליו את הדין ויקבל המוסר באהבה, יהיה זה לו למגן מן היסורים הרבים הראויים לבא עליו...

יג וחייב האדם להתבונן ולדעת, כי אין התלאה אשר מצאתהו והיסורים הבאים עליו לפי גודל עונו ורוב חטאיו, אך השם יתברך מיסרו דרך מוסר האב את בנו בחמלת ה' עליו...

יד והנה אנחנו חוזרים לענין דברינו בסדר הכפרות, ונאמר, כי כאשר יעבור אדם על כריתות ועל מיתות בית דין בשוגג, חייב להתודות ולבקש תחנונים על הסליחה, ולהאנח במרירות לב ולדאוג ולפחד, כי אלה מעיקרי הכפרות, ויעסוק תמיד בפרשת חטאת, ויחשב לו כאילו הקריב חטאת, רוצה לומר: כי יועיל הרבה בדבר ויתכפר לו מעין כפרת חטאת.

טז עתה נדבר על מי שיש בידו עון חלול השם שלא יתכפר עונו ביסורים. והנה הקדמנו, כי יש לו רפואות תעלה אם יקדש את השם יתברך תמיד, עוד תמצא לו כפרה בהגיונו תמיד בתורה ויגיעתו בה, כאשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ראש השנה יח, א): "אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה" (שמואל א, ג, יד): בזבח ובמנחה אין מתכפר, אבל מתכפר בדברי תורה, ואף על פי שהיה עון בית עלי מחלול מצות קדשים, כמו שנאמר (שם פסוק יג): "בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו". והנה כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאד, על כן כתוב (משלי טו, ד): "מרפא לשון עץ חיים".

4. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ד

ה וגם לחלי הזה, אף על פי שאין לו מרפא על דרך שאר העונות, ימצא לו מרפא, אם יעזרהו השם יתברך לקדש תורתו נגד בני אדם, ולהודיע לבני אדם גבורת השם וכבוד הדר מלכותו, וסר עונו ברוב גודל כשרון המעשה שהוא בהפך מן המעשה

אשר נואל ואשר חטא בו. כמאמר הרופאים על חלי הגוף, כי ירפא בהפכו והעלה ארוכתו בתמורתו. ואמר שלמה המלך עליו השלום (משלי טז, א): "בחסד ואמת יכופר עון", ובארנוהו בשער הראשון מן התשובה, וענין אמת שהזכיר - באורו שיכין החוטא לבו לחזק ידי האמת, ולעזור למבקשי אמונה, ולהסיר השקר והעול, כי הודעת אמת והשיבו לבצרה - כבוד אלקים, כענין שנאמר (ירמיה כב, טז): "דן דין עני ואביון אז טוב הלא היא הדעת אותי", ונאמר על רודפי השקר (ירמיה ט, ה): "במרמה מאנו דעת אותי". ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא ד, א): בעיני הורדוס שהרג את החכמים ושאל עצה לבבא בן בוטא אם יוכל לרפוא לו ולגהות ממנו מור, ויאמר אליו: אתה כבית נרו של עולם! לך ועסוק באורו של עולם והשתדל בבנין בית המקדש!

5. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער א

מז לרדוף פעולת החסד והאמת, כענין שנאמר (משלי טז, א): "בחסד ואמת יכופר עון ויבראת ה' סור מרע". ועתה התבונן בסוד המקרא הזה. כי האמנם אם החוטא לא שב אל ה', לא יתכפר עונו בפועל החסד, כמו שנאמר (דברים י, יז): אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד, ופירשו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט משלי י"א תקמ"ז): לא יקח שוחד מצוה, למחול ולהעביר על העונות. ועוד

אמרו (ב"ק נ א): כל האומר הקדוש ברוך הוא ותרן הוא יותרו חייו, אבל מאריך אפיו, ואם לא ישמעו, ימד פעולתם אל חיקם. אכן זה שאמר שלמה עליו השלום "בחסד ואמת יכופר עון" - על בעל התשובה דיבר, כי יש עבירות שהתשובה ויום הכפורים תולים ויסורים ממרקים, כאשר יתבאר בשער הרביעי. והנה החסד יגן בעד החוטא וישמור עליו מן היסורים, בשגם הצל יציל מן המות, כמו שכתוב (משלי י ב): וצדקה תציל ממות. ועוד יש עון, והוא עון חלול השם, שהתשובה ויסורים תולים ומיתה ממרקה, כמו שנאמר (ישעיה כב, יד): אם יכופר העון הזה לכם עד תמותן. **והנה כאשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת, ויעזור אחריה ויתעורר בדבריה, והופיע אורו לעיני בני עמו, ויחזק ידי אנשי האמת ונשא ראשם, וכתות השקר ישפילם יגיעם עד עפר, הנה אלה דרכי קדוש ה' והוד והדר לאמונתו ועבודתו בעולם, ועוז ותפארת במקדש תורתו, על כן בהרבות פעליו לקדש את ה' ולעודד האמת להכין אותו ולסעדו, ונסלח לו מעון החלול עם התשובה בשומו האמת לעומת אשמת החלול, מדת תשובתו נגד מדת משובתו זה באור "בחסד ואמת יכופר עון".**

6. ספר איזהו מקומן

ה' נסתפק המנחת חינוך (שקד. כג.) האם בחייבי כריתות ומיתות בי"ד בעיני כדוקא תשובה ויהי"פ ויסורין [כפשטות הלשון יסורין ממרקי' דמשמע שהוא גמר הכפרה], או דנתכפר כבר בתשובה ויסורין, ואשמעינן רק דיהי"פ לא סגי להתכפר בו אלא בעי יסורין עם התשובה, עיי"ש. וראה עוד שם (נלו"ט כ"ג) שדן האם לתלות גרידא יש כח בתשובה רק עם יהי"פ, או אף בתשובה לבדה.

ד' המנחת חינוך (סוף מלו"ט ש"ד) מחדש דהא דלא סגי בתשובה לחוד כעבירות חמורות, הוא בעושה תשובה מיראה, אבל בעושה מאהבה דקתני לקמן ע"ב דזדונות נעשין לו כזכויות ונמצא למפרע דהו"ו לו זכויות, וא"כ מועיל תשובה לחודה אף על החמורות.

7. משך חכמה על דברים פרק לא פסוק כט

שובה ישראל עד ד' אלדיך - בנוהג שבעולם אדם המבזה כו' אבל הקב"ה כו' עשה תשובה ביני לבינך ואני מקבלך, ילקוט (נביאים תקלב). נראה דבסוף יומא (דף פו): אמר כתוב מסכה פשעיו לא יצליח וכתוב אשרי כו' כסוי חטאה, ל"ק כאן בעבירות שבין אדם לחברו כו', והוא דלחברו עושה צער בבזותו ברבים לכן מפיסו ברבים, ולהשי"ת אם חטאת מה תפעל לו, לכן די בינו לבינ עצמו. **וזה כל זמן שאין חלול השי"ת, אבל במקום שיש חלול השי"ת הוא עבירה שבין אדם לחברו שאצל אחרים מתחלל כבודו ונעשה כבודו כחולין חלילה והוא מחטיא את אחרים בזה, לכן בזה צריך לפרסם חטאו ברבים ולהודיע כי הוא מבקש מחילה מהשי"ת ...**

8. תוספת יום הכיפורים מסכת יומא דף פו עמוד א

ורבי ינאי אומר כל שחבריו מתביישין מחמת שמועתו ושם רע היוצא עליו **אע"ג דהוא שקר דכל שם רע הוא שקר אפ"ה מיקרי חילול ה'.** ...

9. ספר איזהו מקומן

ג. הכלי חמדה (פר' נניס, דרוש לשנ"ט שונה) מחדש דהא דמהני תשובה מיראה הוא רק על עבירות שבין אדם למקום, דלכאורה יפלא איך מהני כלל תשובה דאין דיבור דירודי ומחשבת תשובה מוציאין מידי מעשה העבירה, אלא שבעבירות שבין אדם למקום שעיקרן תליא במחשבה, מהני אף תשובה מיראה שאינה עוקרת לגמרי החטא ומבטלתו אלא נעשה כשגגות, אבל עבירות שבין אדם לחברו שעיקרן מעשה מהני רק תשובה מאהבה שכוחה לעקור לגמרי החטא ולבטלו שנעשין כזכויות.

10. ספר חנוכת התורה - לקוטים על מאמרי חז"ל

במסכת יומא דף פ"ו העושה תשובה מיראה זדונות נעשו לו כשגגות אבל העושה תשובה מאהבה זדונות נעשו כזכויות. ויש לדקדק שאם איש ישראל יתלהב בנפשו לשוב בתשובה שלימה לפני ה' ויטיב דרכיו לבקש אהבה לקבל עול המצוות ולעזוב דרך רשע הא תינה דעון עצמו נמחק ולא יזכירו לו כלל פשעיו הראשונים אבל למה בתשובה מאהבה נעשו הזדונות זכויות מה זה להשתכר על ידי החטא שעשה ושב ממנו. ויש לומר דאיתא במסכת קידושין דף ל"ט דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה אבל

מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה עד כאן. ומפני זה כשאדם עושה עבירה במחשבה ובמעשה השי"ת בחסדו אינו שוקל המחשבה רעה ונשאר רק המעשה. והנה אחר כך כשעושה תשובה במחשבה ומיטיב דרכיו במפעלים טובים ומחשבות לבו יטהר אז מועיל מעשה הטוב של התשובה למחות מעשה העבירה והמחשבות הטובות של התשובה מאהבה הקב"ה מצרפה לטוב ונעשו לו זכויות. אבל אם עושה התשובה מיראה אז אין כאן מחשבה טובה שתצטרף לטוב שהרי מפני פחד העונש ומורא הפורענות הוא שב, וכל מה שעושה הוא רק למען טובתו לבל ילכד בפח יוקשים, על כן העבירה נשארה לו להחשב כשגגה מפני שאבד זמנו ולא עשה טוב:

11. תוספת יום הכיפורים מסכת יומא דף פו עמוד ב

ה"ד בעל תשובה אמר ר"י כגון שבאת דבר עבירה לידו פעם ראשונה ושניה וניצול הימנה זו היא גירסת ספרינו ומשמע דהכי פירושו דאם פעם א' באת לידו עבירה וניצול אין ראייה עדיין להחזיקו בעל תשובה דשמא פעם אחרת יעשה עבירה ולא יכבוש את יצרו אבל כשבאת לידו עבירה פעם א' וב' וניצול בתרי היא חזקה ומיקרי בעל תשובה. ואפשר לפרש באנפא אחרינא ה"ד בעל תשובה באדם שבא לידו עבירה פעם א' וב' דשנה בחטא ונעשה לו כהיתר באדם זה כשיבא הדבר עבירה לידו ויכבוש יצרו לזה יקרא בעל תשובה אבל מי שעשה עבירה פעם א' באקראי ולא שנה בחטא אם בא עבירה לידו וניצול זה אין לו מעלה רמה להקרא בעל תשובה ואפשר אם היה שונה בחטא וטעים טעמא דאיסורא ב' פעמים לא היה יכול לכבוש יצרו ופירוש א' נראה עיקר אמנם הרי"ף והרא"ש גורסין ה"ד בעל תשובה כגון שבא עבירה לידו ופירש וכן נראה דגריס הרמב"ם כנראה מדבריו רפ"ב בתשובה וכ"כ הלח"מ יע"ש. גם מדברי רש"י שכתב שבא דבר עבירה לידו שנכשל בה כבר נראה דהוא גריס כג"ה הרי"ף ואת"ל דרש"י גריס כגירסתינו רש"י אתא לאפוקי הפי' הב' דפי' ורמז לנו הפי' הא' ודוק:

12. שערם מצויינים בהלכה

כגון שבאת לידו דבר עבירה ופירש כו',
באותה אשה ובאותו מקום כו'. מלשון
זה דקאמר שהעבירה בא לידו, משמע דוקא
באופן זה, ולא כשהלך למקום העבירה,
דאע"ג שהוא רוצה לעמוד בנסיון כדי שיהא
בעל תשובה גמור ג"כ אסור, דהרי עיי"כ
יעשה עוד עבירה דהוא איסור יחוד, ואינו
נקרא בע"ת אלא ע"י שהעבירה באה לידו
והוא פירש ממנה. [וכן מצאתי בהדיא בספר
חסידים (סי' קסז) בה"ל, אל יאמר הרי אמר
באותה אשה ובאותו מקום כו', אקיים זה,
כי שמא האשה תחפוץ להודקק ויהיה לו
חטא, ולא אמרו שיביא אדם עצמו לידי עון
כו'.] ומכל זה תמוה מאד משי"כ בכלי יקר
(חוקת יט-כא) עיי"ש. וכבר תמהו על זה
כדושי הצל"ח (דרוש א אות יא) ובנחלת
יעקב (חי' אגרות).

13. שפת אמת מסכת יומא דף פו עמוד ב

שם בגמ' היכי דמי בע"ת שבא דבר עבירה לידו פעם א' וב' וניצל, אין מובן לשון הגמ' ה"ד בע"ת אטו אם לא יבוא עבירה לידו אין לו תשובה, ודוחק לפרש דה"ק ששב כ"כ עד שאם ה' בא לידו ה' ניצל, ואפשר הכוונה דמי שהוא בעל תשובה באמת מזמינין לידו עבירה כזו שיניצל כדי שידע שנתקבלה תשובתו, מיהו פעם א' וב' א"י למה לו [אכן לגי' הרי"ף והרא"ש שבא דבר עבירה לידו ופירש שפיר י"ל כנ"ל]:

14. תוספות ישנים מסכת יומא דף פו עמוד ב

וצריך לפרט את החטא. וע"י כך תיקנו בתפלות של יום הכפורים על חטא שחטאנו לפניך באונס וחבריו:

15. רש"י מסכת יומא דף פו עמוד ב

רש"י ד"ה אחת קלקלה. ועי' רש"א. אבל אנן קי"ל כר"ע במכות (יג ב) דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אין לוקין עליו. והכא יל"פ בפנויה וזנתה עם אחד מחייבי כריתות. אבל יותר נל"פ דהכוונה בכאן על מכת מרדות. וכמו שפרש"י בקדושין (פא) ד"ה מלקין ובד"ה אתה מוציא לעז ודומיא דפגי שביעית דאין בהם רק לאו הבא מכלל עשה [ודברי בעל מגילת אסתר במ"ע ג' שהוסיף הרמב"ן ע"ש. תמוהין. דמה יושענו זה שהתרו בה. אטו אם מתרין להעובר מ"ע ילקה]:

16. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף פו עמוד ב

תשובת מוחלטין מעכבת אפ"ל לאחר גזר דין. ומיהו מ"מ סוף נפרעין ממנו לפי שאין גזר דין של יחיד נקרא כדאמרינן בר"ה, א"נ ר' יצחק היא דאמר יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.

17. תוספות ישנים מסכת יומא דף פו עמוד ב

תשובת רשעים מוחלטין מעכבת. אף אחר שנחתם גזר דין מיהו מ"מ סוף לבא לידי תקלה שאין גזר דין של יחיד נקרא כדאמרינן בראש השנה (דף יח א) אי נמי ר' יצחק היא דאמר יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין.

18. ספר חדושי אגדות חלק שני עמוד נד - מסכת סוטה

מפני שהנהיג עצמו ברבנות וכו'. כי כאשר מנהיג עצמו ברבנות ובשררה, נבדל מן הכלל עד שהוא נחשב אדם יחידי פרטי בעצמו ואינו מחשיב עצמו תוך שאר הכלל, ודבר זה ידוע כי הפרטי אין כחו כמי שהוא בכלל, כי המים שעומדים בעצמם ממחרים לקבל הפסד, ואלו המים שהם בנהר הם מקוימים, ולכך מי שמנהיג ברבנות ובוזה הוא נבדל מן הכלל איך לו אריכת ימים:

19. ספר בניהו בן יהוידע על יומא דף פו/א

שם אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה. נ"ל של אביו קאי על תורה שבכתב שלא ימצא מלמדיו בחנם וכיון דאביו נותן השכר נקרא הלימוד על שמו, ושל רבו קאי על תורה שבעל פה דימצא מלמדים בחנם. ואמרים כמה יפים דרכיו בדברים שבין אדם למקום, וכמה מתוקנים מעשיו בדברים שבין אדם לחבירו:

20. ספר בניהו בן יהוידע על יומא דף פו/ב

שם ולא עוד אלא שדומה כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן. נראה לי בס"ד היינו רבותיה דהמקריב קרבן בבית המקדש אינו בונה מזבח וגם אינו מקריב בידו אלא הכהן מקריב על מזבח הבנוי בבית המקדש, אך כאן כאלו בנה המזבח וכאלו הוא מקריב בידו את הקרבן כי שפתי שמתודה בהם עושה אותם מזבח:

21. ספר בניהו בן יהוידע על יומא דף פו/ב

אכתוב כאן מעשה נפלאה לקיים דברי חכמינו ז"ל. והוא תלמיד אחד בחור היה שקדן בתורה וירא שמים ולומד בישיבה לפני רב אחד גדול בחכמה ומעשים, וזה הבחור לא היה פוסק לימודו יום אחד, אך נודמו יום אחד שידע התלמיד שהרב לא יבא יום זה לישיבה, על כן הלך התלמיד בבוקר חוץ לעיר לטייל ונכנס לפרדס אחד גדול ומפואר מאד לטייל שם ובאמצע הפרדס היה באר מים גדול ורחב עשר אמות על עשר אמות ועומקו עשרים אמה ומוקף סביבו אילנות יפים והדורים ומיני בשמים ועל שפתו מתוקן אצטבא מקום רחב מושב בני אדם לישב שם לרחוץ ולהתענג, והתלמיד היה יפה תואר ויפה מראה ואחר שישב שם על האצטבא אשר על שפת הבאר לנוח נודמנה לו אשה זונה גויה שגם היא היתה יפה הרבה שהיתה מטיילת בתוך הפרדס וראתה אותו מבין האילנות וחשקה בו ותגא איליו ותעשה לפניו געגועין של פתוי עד שהכניסה בו יצר הרע ושכב עמה על אותה אצטבא אשר על שפת הבאר ההוא, ואחר שעשה מעשה תכף ומיד נתחרט חרטה גדולה ויקום בבחילה ויחזור לביתו ולא אכל כלום כל היום וכל הלילה והיה בוכה ומתאבל על המעשה אשר עשה ויועץ בלבו מה לעשות תיקון, והוא היה חכם, ופתח ספרי הקודש שמדברים בתיקון רעות, וימצא שם סדר תיקון של ימים של תעניות ועוד סיגופים, אך הוא לא נשתכחה דעתו בכל אופנים וסדרים של תיקון שמצא בספרים וסוף דבר הסכים בדעתו רק בזאת יושלם תיקון שלו, והוא שילך למחר בבוקר במקום אשר שכב שם עם הזונה ויקרא תחלה קריאת שמע ואחר כך ישליך עצמו לתוך הבאר העמוק ההוא וימות שם כי הנפול שם ואין אדם רואהו אי אפשר שיוכל לעלות, ואמרי בדעתו רק בזאת יכופר עונו ויושלם תיקון נפשו, ונשתכחה דעתו בזה האופן והיה מצפה לאור היום לילך שם ולעשות דבר זה בנפשו בשמחה רבה וברצון לב, וכן עשה הלך אחר תפלת שחרית בבוקר בשמחה וריוות לאותו פרדס, ועמד על האצטבא אשר על שפת הבאר ששם שכב עם הזונה אתמול לעת כזאת. והתחיל לקרא קריאת שמע בשמחה כדי שישליך עצמו אחר קריאת שמע, והנה נודמן שאותה הזונה של אתמול באה גם כן אותו היום לאותו פרדס ותרא אותו והוא בסוף קריאת שמע אשר הגיע הרגע להפיל עצמו באה הזונה וחקתו מאחוריו ותנשקתו ותאמר לו לבי הרגיש שאתה עתה בפרדס הזה ורצתי ובאתי לכאן להתעלם עמך כיום אתמול, וזה התלמיד נבהל על הדבר הזה ויצטער מאד על אשר נודמנה זו לפניו, ולא נעשתה מחשבתו אשר חשב, כי עתה לא יוכל להפיל עצמו שאם יפול תצעק הזונה וירדו אומנים השטים במים ויוציאוהו תכף, לכן הוכרח לצאת מן הפרדס ויניה זה ליום מחר שיקדים לבא בחשך בעלות השחר, והזונה עודנה מחבתו ויאמר לה תעזבי אותי עתה כי לא אוכל לעשות דבר עתה שאני נחפו לילך לביתי בשביל עסק נחוץ שיש לי, ותשבע בחיי אביה הנבל שלא תעזבוהו עד שישכב עמה כיום אתמול, ובראותו כי העיזה פניה ואינה מתפייסת בדברים והתחילה לעשות לו מיני שעשוע למשון לבו לדבר זימה נשמת ממנה בחזקה ורץ וברח ולא רצה לשכב עמה להיות אצלה, ויצא מן הפרדס ולא הלך לביתו ולא אכל כלום, אלא בא לישיבה ויסיים בדעתו למחר יעשה מה שחשב מחמת שיקדים לבא לפרדס קודש וזריחת השמש, ורק נצטער הרבה מאד על אשר נתאחר הדבר הזה ליום מחר, ומה דבני ובני עבר שתי שעות מעת שהתחיל ראש הישיבה ללמוד עם התלמידים באותו היום: והנה אחר שהתחיל הרב בלימוד עם התלמידים בעודו יושב והגמרא בידו נתמנמם, וראה בחלום, שהוא היה עומד בארמון אחד גבוה מאד, וירא מרחוק את התלמיד ההוא עומד בבקעה אחת סמוך לבור אחד, והנה יצא נחש אחד מן הבור אורכו ד' אמות ורחבו אמה ויש לו שלשה ראשים, והנחש ההוא בא לקראת התלמיד לבלועו ונבהל התלמיד ממנו, והרב רואה מן הארמון שהתלמיד ההוא הוציא סכין מחיקו להרוג את הנחש קודם שיקרב הנחש לבלועו, וירא כאשר בא לתחוב הסכין בטנו נשמטה הסכין מידו וחזרה לאחור ותבא בראש הגדול של אותו הנחש ותהרגהו ויצא ממנו דם כחול שוטף, ויתפלא הרב על המראה איך הסכין נשמטה מאיליה מיד התלמיד ונזרקה בראש הנחש ותהרגהו, והתפלא עוד איך הסכין היתה קטנה ואין בה שיעור להרוג נחש גדול כזה, וראה שהתלמיד אחר כן נשא עינו לשמים להודות ולהלל להשם יתברך על הנס הזה, וכל זה היה רואה הרב מרחוק בעומדו בארמון, ואחר כך הקיץ הרב והנה חלום הוא. ויתפלא הרב על החלום ולא ידע מה לפרש בו, אך הבין שהתלמיד היה עומד בצרה גדולה ועשה לו הקב"ה נס וניצול, ויקרא הרב למשרת ויאמר לו שילך לבית התלמיד לשאל עליו למה לא בא היום לישיבה, והנה המשרת יוצא והתלמיד בא ונכנס לחדר רבו ששם הישיבה וראה הרב עמוד דק של אור זקוף למעלה מראש התלמיד וכל התלמידים לא ראו זאת, ואחר שישב התלמיד במקומו שאלו הרב היכן היית עד עתה ביום זה ויאמר הלכתי לטייל בפרדס פלוני, אמר לו מה היום מיומים, ומימך לא בטלת קביעות לימוד הישיבה כדי לטייל, על כן גזר אני עליך שתגיד לי מה שקרה כי חלום טוב חלמתי עתה בשבילך ולא אגיד לך עד שאתה תגיד לי מה שקרה לך ולא תכחד ממני מאומה, והתחיל התלמיד לבכות, ויאמר את חטאי אני מזכיר היום, כי אתמול אשר אתה לא באת בו לישיבה הלכתי לטייל בפרדס פלוני וכך וכך קרה לי, ובלילה הסכמתי לעשות תיקון לעצמי כך וכך, והלכתי היום בבוקר לאותו פרדס לעשות, וכך וכך קרה לי, ולא יכולתי לעשות מה שגמרתי בלבי, והנחתי דבר זה עד למחר, כי לא תנוה דעתי בתיקון שלי אלא רק באופן זה ודוק, ואני הגדתי לאדוני הכל, על כן תמהר להגיד לי החלום הטוב כאשר הבטחתי:

ויקם הרב וישקתו על ראשו, ויאמר לו לא תבכה עוד ולא תעשה רעה בעצמך כאשר אתה חושב כי כבר סר עונך וחסאתך תכופר שנשלם התיקון שלך ביום זה יען כך וכך ראיית עתה בחלומי, ופירוש החלום הוא מובן, כי אותה המחשבה אשר חשבת להמית עצמך בשביל תיקון נפשך עלתה לרצון לפני הקב"ה, אך הקב"ה אינו תפין במית האדם, ולכך זכות התורה שאתה לומד וזכות אותה המחשבה שהסכמת בדעתך למסור עצמך למיתה בשביל תיקון נפשך הגינה שנשלם תיקון שלך באופן זה הנעשה היום, כי מן השמים נגזר על השטן לעורר לב אותה זונה שתבא גם היא היום הזה בבוקר לאותו פרדס והיצר הרע שהוא נחש הקדמוני אשר פיתה אותך אתמול והכשילך באותה זונה חזר ועמד על ראשך ונכנס בה בזה היום ובאה להכשילך עוד הפעם, וזהו הנחש שראיתי בחלומי ואתה ברוך ה' נלחמת היום הוה עם יצר הרע הוא הנחש, באותו מקום באותו פרק באותה אשה, ולא יכול לך, אלא אף על פי שחבקה ונשקה אותך ועשתה דברים המושכים לזימה אתה נתגברת ונשמטת מידה וברחת ממנה ועזבת אותה, ואז אותה המחשבה אשר חשבת למסור עצמך למיתה בשביל תיקון נפשך נהפכה אל האויב שהרגה את הנחש הוא היצר הרע באותו מקום באותו פרק באותה אשה, וזה הכח של המחשבה שלך הוא הסכין אשר ראיתי בחלומי שנשמטה מידך ונזרקה בראש הנחש והרגתו, ועתה כבר מת אותו המשחית הנעשה מביאה אסורה של אתמול ונהפכה לך העבירה היא לזכות ומי יודע כמה וכמה מתוקן לך בגן עדן בעבור הדבר הזה, והעד על זאת הוא העמוד של אור אשר ראיתי עתה זקוף למעלה מראשך, ומן השמים הפילו על עני עתה חבלי שינה ותנומה שלא בעיתם כדי להראות לי החלום הזה להגיד לך שלא תעשה עוד נזק בעצמך כי סר עונך ונשלם תיקון נפשך ואשריך חלקך. וישלם התלמיד בדברי הרב והאמין בעצמו שנתקן עונו ונתרצה לפני המקום ברוך הוא עד כאן. ומזו המעשה יבין האדם כמה גדולים דברי חכמים דמזוי רב יהודה איהו בעל תשובה אמיתי באותו מקום באותו פרק באותה אשה וכאשר היה אצל התלמיד הנזכר: